

PHA 307 YAKINDOĞU PALEOLİTİĞİ

KONU 11: ÜST PALEOLİTİK DÖNEM

ERKEN ÜST PALEOLİTİK YA DA ERKEN AHMARIAN EVRE

Bu evre günümüzden daha nemli ve yağışlı bir evredir. Yontmataş endüstri açısından genel olarak; dilgi taşımaları, narin ve uzun dilgiler, “El Wad” uçları ile düzeltili dilgi ve dilgicik taşımaları için sert çekişle tek kutuplu yongalama stratejisi önemlidir. Bu aşamada henüz dilgi ya da dilgicik taşımaları için özel bir ayırıcı yongalama stratejisi geliştirilmemiştir. %35’den fazla oranda dilgi üzerine ince düzeltili ön kazıyıcılar ve düzeltili dilgiler standart aletlerdendir. Ön kazıyıcılar taş kalemlerden sayıca daha fazladır. Bu evrenin önemli bir özelliği de ön kazıyıcı, taş kalem ve budamalar gibi tipik üst Paleolitik tip aletlerin levallois teknolojisine sahip taşımaları üzerine yapılıyor olmalarıdır. Ancak alet çantası aynı zamanda kenar kazıyıcı ve dişlemeli aletler gibi orta Paleolitik aletleri de içerebilmektedirler.

İsrail Negev’de Boker Tachtit’in 1, 2 ve 4 tabakaları bu evreye ait buluntular ile temsil edilir. Özellikle 2. tabakası C 14 ile 47-45 bin yıl eskiye tarihlenmiştir. 1. Tabaka erken üst Paleolitik olarak isimlendirilir. 2. Tabaka ise iki kutuplu teknolojiye ait levallois uçlar, yarı disk biçimli, tek ve iki kutuplu dilgi yongalama teknolojisi ile Emireh uçlarını da içeren bir endüstriye sahiptir. 4. Tabakadan sert çekiş tekniğiyle levallois olmayan dilgi üretim teknolojisi ve yan ürün kabul edebileceğimiz bazı düzeltili levallois uçlar ile temsil edilir. Bu evrenin çevre şartları gölsel bir ekosistem içerir.

Türkiye’de Üçağzlı ve Kanal mağaraları bu evre içinde değerlendirilebilirler. Üçağzlı Mağarası’nın H seviyesi AMS ile 44-41 bin yıl eskiye, B seviyesi ise 32-29 bin yıl eskiye tarihlendirilmiştir. Söz konusu mağaranın G, H ve I seviyeleri erken üst Paleolitik evreye

bağlanmış olup, sert çekiç darbesiyle yongalanan tek kutuplu dilgi ve dilgicik çekirdekleri içerir. E ve F seviyeleri ise geçiş evresi olarak isimlendirilir. B seviyesinden yumuşak çekiç ve dolaylı yongalama tekniği içeren prizmatik dilgi çekirdekleri, kemik ve boynuz aletler, tüm seviyelerden delinmiş yumuşakça boncuklar ve delinmiş yırtıcı kuş pençeleri ele geçmiştir. Yerleşimde arkeofauna açısından yaban keçisi, alageyik ve karaca baskın türleri oluşturur. Diyet unsuru denizel yumuşakçalardan *Patella* ve *Monodonta*, süs objesi olarak ise *Nassarius gibbosula*, *Columbella rustica* ve *Glycymeris* türleri tespit edilmiştir.

ORTA ÜST PALEOLİTİK YA DA LAGAMAN EVRE

Günümüzden yaklaşık 40-25 bin yılları öncesinde orta üst Paleolitik olarak adlandırılacak Lagaman evresi bütünüyle gelişkin bir dilgi teknolojisinin standartlaştığı aşamayı temsil eder. Bu evrede düzelteli ve sırtlı dilgi aletler ile uçlar baskın alet gruplarındandır. Mousterian geleneğine ait unsurlar bütünüyle kaybolmuştur. Buna karşın tipik Aurignacian ön kazıyıcı ve dilgiler de bulunmaz.

Sina Yarımadası'nın güneyinde Abu Noshra II yerleşimi C 14 ile 39-38 bin yıl öncesine tarihlenmiştir. Buradan Lagaman endüstrisi ile 1 adet kemikten bir uç ele geçmiştir. Yerleşimin paleoekolojik açıdan bataklık bir alan olduğu tespit edilmiştir.

İsrail Negev'de Boker Tachtit A seviyesi C 14 ile 38-33 bin yıl önceye tarihlenmiştir. Lagaman endüstrisi içinde yer alan buluntu topluluklarının %42'si dilgi aletler, % 10'u dilgicik aletler ve % 20'si de ön kazıyıcılar ile taş kalemler tarafından temsil edilmiştir.

GÜNEY LEVANTEN NEGEV EVRESİ (Aurignacian ve Ahmarian olmayan)

Genel olarak Aurignacian'e benzemekle birlikte, çoklu yongalama stratejileri, omurgalı parçaların varlığı, çekirdek taşımaları varlığı, kazıyıcılar ve taş kalemler, kalitesiz dilgi teknolojisi, az sayıda dilgi alet, El Wad uçlarının yoksunluğu, yüksek oranlarda omurgasız taş kalemler buna karşın düşük oranlarda omurgasız ön kazıyıcılar ile kemik ve boynuzdan aletlerin varlığıyla belirginleşir. Söz konusu bu evre oldukça nemli olup, günümüzden önce 30-20 bin yılları arasına yerleştirilebilir.

İsrail Negev'de Arkov yerleşimleri 30-27 bin yıl önceye, nemli bir safhaya tarihlenmiştir. D22 yerleşimi Levanten Aurignacian tip endüstri ile karakterize olup, endüstrinin %7'sinin dilgi aletler, %1'ini dilgicik aletler ve %59'unu ön kazıyıcılar ve taş kalemler oluşturur. D27 yerleşimi ise Aurignacian düzelti ve Ahmarian geleneğinin bulunmadığı bir evredir.